

BESEDOTVORNA USTVARJALNOST V LITERARNEM OPUSU VEČERNICE

INES VORŠIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
ines.vorsic@um.si

Prispevek se osredotoča na besedotvorno kreativnost v izbranih otroških in mladinskih literarnih delih, ki so bila nominirana za nagrado večernica ali pa so bila z večernico nagrajena. Tvorbena izvirnost in raznovrstnost priložnostnega besedja v obravnavani literaturi razkrivata igrivo dinamiko besedotvornega ustroja slovenskega jezika, prav ta igrivost pa se potrjuje kot pomembna in pogosta stilotvorna prvina v otroški in mladinski književnosti – duhovita in domiselna igra je namreč tisto, kar je mlademu bralcu blizu, ga priteguje in navdihuje.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2026.10](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2026.10)

ISBN

978-961-299-180-7

Ključne besede:

otroška književnost,
večernica,
jezik,
besedotvorje,
priložnostnica

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2026.10](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2026.10)

ISBN
978-961-299-180-7

Keywords:
children's literature,
Večernica,
language,
word formation,
occasionalism

WORD-FORMATIONAL CREATIVITY IN THE LITERARY OPUS OF THE VEČERNICA PRIZE

INES VORŠIČ

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
ines.vorsic@um.si

The paper focuses on word-formation creativity in selected works of children's and young adult literature that were either nominated for or awarded the Večernica Prize. The originality and diversity of occasional word formations in the selected texts reveal the playful dynamics of the Slovene word-formation system. Such playfulness proves to be an important and frequent stylistic device in children's and young adult literature, since witty and imaginative language play is precisely what resonates with young readers, attracts them, and inspires them.

University of Maribor Press

1 Uvod

Književna besedila mladega bralca vpeljujejo v svet estetike in domišljije, širijo njegovo doživljajsko obzorje, spodbujajo njegovo zanimanje in radovednost ter vplivajo na njegovo lastno ustvarjalnost, zato je zelo pomembno, da so kakovostna. Kakor piše Kos (2001: 23–37), je kakovost literarnega besedila pogojena s prepletom spoznavne, etične in estetske vrednosti besedil, H. Glušič (1993) pa zagovarja stališče, da sta v kakovostni otroški in mladinski književnosti¹ etika in estetika pomembnejši od poučnosti. Tudi D. Haramija (2014: 79) v prispevku z naslovom *O prevladovanju estetskega nad poučnim* piše o vrednotenju del, v katerih estetsko prevladuje nad pedagoškim. Tudi že M. Kobe (1987: 44) izpostavlja, da je osnovna vloga leposlovnih besedil, pisanih za otroke, oblikovanje in negovanje otrokove estetske senzibilnosti oz. spodbujanje k estetskemu, domišljijškemu in čustvenemu doživljanju. Prav zaradi ekspresivne funkcije umetnostna besedila izkazujejo privzdignjeni izraz in tudi tvorčevo zavestno prizadevanje za popolno zunanjo ter notranjo organizacijo besedila oz. njegov izrazni napor, ki se odraža v bogastvu skladnje in oblik ter besedišča (Kuster 2013: 146). Razumevanje literature pomeni tudi razumevanje jezika (Mikolič in Košir 2024) in zagotovo velja še obratno, razumevanje jezika pomeni tudi razumevanje literature, zato je treba, kot piše D. Haramija (2014), smisel mladinske književnosti, z njenim odmikom od zgolj vzgojnosti in poučnosti, iskati prav v jezikovnih prvinah, v igri besed in humorju. Kakovost otroškega in mladinskega književnega besedila ni povezana zgolj z vsebino, temveč tudi z načinom jezikovnega oblikovanja literarnega sveta. Estetska vrednost otroškega literarnega besedila je torej neposredno povezana z jezikovno kakovostjo, seveda pa mora biti ustvarjalnost izraza usklajena z recepcijskimi sposobnostmi mladega bralca. Te so odvisne od otrokove starosti, jezikovnega razvoja in bralnih izkušenj, zato je nujno, poudarja D. Haramija (2017: 24), da je literarno besedilo prilagojeno otrokovi zmožnosti razumevanja jezika. Otroci med 2. in 7. letom starosti sprva zaznavajo fonološko strukturo, zaradi česar cenijo zvočno plat humornih delov besedila (besednih iger) in uživajo v rimanju ter izmišljanju novih, nonsensnih besed, medtem ko otroci od približno 7. oz. 8. leta naprej že odkrivajo jezikovno dvoumnost v besedah – prepoznajo dvojne pomen

¹ Terminološko se naslanjamo na prispevek D. Haramija (2021), ki razmejuje otroško književnost (do 11. ali 12. leta, kakor otroštvo zamejuje razvojna psihologija) in mladinsko književnost (od 11. ali 12. leta do konca branja mladinske književnosti, načeloma do 18. leta) kot enakovredna termina za literaturo, ki je namenjena različno starim bralcem; mladinska književnost pri tem zajema dve skupini besedil: književnost za mladostnike in književnost za mlade odrasle.

besed in se ne smejiijo le zvenu, temveč tudi predrugačenemu, izkrivljenemu pomenu igrive besede (Klos 2021: 99). Mlajši bralci tako uživajo v humorju, ki temelji na igri z zvokom, starejši otroci pa so zmožni odkriti dvojni pomen besed in razložiti, zakaj določene besede v posameznih kontekstih učinkujejo smešno. Kadar je ustrezno prilagojena kronološki starosti in razvojni stopnji otroka, je jezikovna inovativnost v otroški in mladinski književnosti izrazito učinkovita, in sicer tudi zato, ker mladi bralec še ni tako močno vezan na ustaljene jezikovne in literarne konvencije kot odrasli prejemnik, različni ustvarjalni odmiki od norme so zanj pogosto bolj sprejemljivi in zlahka postanejo vir estetskega užitka. Po Jaussu (1978) književno delo opravlja določeno komunikacijsko vlogo – je naravnano k bralcu, ki ga doživlja kot inovacijo glede na svoj »horizont pričakovanja«, v otroški književnosti pa je »horizont pričakovanja« občutno manj izpostavljen kot v književnosti za odrasle, otrok namreč ni obremenjen s konvencijo (vsaj ne v tolikšni meri kakor odrasli recipient), zato so raznoliki modeli inovativnosti – ki imajo neredko izhodišče v otroški ustvarjalnosti – mogoči v večji meri, hkrati pa so tudi recepcijsko sprejemljivejši (Hranjec 2009: 27–29).

Zaradi vsega navedenega predstavlja jezikovna igrivost eno temeljnih posebnosti otroške in mladinske književnosti, povezuje se z otrokovo naravno težnjo in potrebo po raziskovanju, ustvarjanju in igranju. Domišljajska igra in književnost otroku omogočata, da svet prilagaja svojim predstavam, otrok, ki še ne obvlada dobro jezika, edinega sredstva, s katerim je mogoče vsaj deloma pojasniti kompleksen svet odraslih, potrebuje priložnost, da si svet ustvarjalno preoblikuje po lastni želji in potrebi (Kordigel 1997: 149). Jezik književnega besedila mu pri tem nudi prostor za raziskovanje pomenov in preizkušanje meja običajne komunikacije. Jezik, ki ga v otroški in mladinski književnosti prežemajo inovacije, posebne rabe, ekspresivnosti (Saksida 1994: 242), otroku namreč odkriva bogastvo realnega sveta (Kordigel 1991: 7) in mu omogoča, da spozna raznolike izrazne možnosti in se z jezikom tudi sam igra. Ali kot je zapisala B. Pogorelec (2011: 167): »Umetnostno ubesedovanje je neke vrste preskus jezikovnih možnosti in meja.«

Po ugotovitvah M. M. Blažić (2013: 76) izhaja jezikovna izvirnost v sodobni mladinski književnosti zlasti iz slogovne uporabe: (1) aliteracije in asonance, npr. *Muca Mika*, *Žabec Žar*; (2) neologizmov, npr. *ščeper*, *vošibke*; (3) onomatopoetskih poimenovanj, npr. *Kokokoška Emilija*, *Mrnjavka*; (4) otroških in ljubkovalnih besed, npr. *mižek*, *smehec*; (5) pomanjševalnic, npr. *Janček*, *sorica*; (6) rim, npr. *Kuža Luža*, *Maruška Potepuška*; (7) slabšalnic, npr. *Brkonja Čeljustnik*; (8) slogovnih kombinacij,

npr. *Mihec Kašopibec*, *Zvone Makarone*; (9) sopomenk, npr. *Naočnik in Očalnik*; (10) tvorjenk, npr. *Dajnomir*, *Sapramiška*.

2 Metode

Osnovni vir raziskave so izbrana otroška in mladinska literarna dela, ki so bila nominirana ali pa nagrajena z nagrado večernica – slovensko literarno nagrado za najboljše otroško ali mladinsko literarno delo, ki se vsakoletno podeljuje na srečanju slovenskih mladinskih pisateljev *Oko besede* vse od leta 1997. Teoretični okvir raziskave temelji na deskriptivni metodi, s katero so predstavljena temeljna izhodišča za proučevanje tvorbene ustvarjalnosti v otroški in mladinski književnosti ter opredeljeni ključni pojmi, povezani z lingvostilistiko, neologijo in besedotvorjem. Nadalje je uporabljena metoda jezikoslovne analize, usmerjena v proučevanje izvirnih avtorskih tvorjenk – priložnostnic oz. okazionalizmov – v izbranih literarnih delih z večerničinega seznama. Osrednje raziskovalno vprašanje se nanaša na besedotvorne postopke, s katerimi avtorji in avtorice ustvarjajo stilno učinkovite novotvorjenke, pri čemer je treba poudariti, da predstavitev ne zajema celotnega nabora evidentiranih tvorjenk, temveč se omejuje na najvidnejše in vzorčne primere, ki so rezultat različnih besedotvornih postopkov in ponazarjajo različne izrazne možnosti priložnostnega besedotvorja.

3 Besedotvorna ustvarjalnost v otroški in mladinski književnosti

V prispevku nas torej zanima, kako se v izbranih otroških in mladinskih književnih delih, ki so zabeležena na seznamu nominiranih in nagrajenih del za nagrado večernica, odraža ustvarjalna in igriva leksikalna gibkost. Pri tovrstnem raziskovanju je nujno najprej predstaviti zasledovana teoretična izhodišča (jezikoslovne) stilistike, neologije in besedotvorne teorije oz. osrednje pojme, ki so med seboj tesno prepleteni, tj. stilem, priložnostnica, tvorjenka.

3.1 Jezikoslovna stilistika

Kot povzema Unuk (2013: 121–122), je jezikoslovna stilistika: (1) veda o izbirnih možnostih jezika (besedotvornih, leksikalnih, skladenjskih, oblikoslovnih, glasovnih); (2) jezikoslovna disciplina, ki raziskuje in analizira besedila, da ugotavlja splošne zakonitosti stilizacije jezikovnih pojavov; (3) nadgradnja jezikovnih pojavov.

Osnovna enota jezikoslovne stilistike oz. lingvostilistike je stilem, ki se razume kot enota s posebno stilno informacijo. Stilemi načelno nastajajo z manj predvidljivo ali nepredvidljivo rabo jezikovnih enot in predstavljajo odstopanje od običajnega, vsakdanjega oz. odstopanje od norme, zato je za jezikoslovno stilistiko pomembno merilo pri določanju stilemov predvidljivost oz. nepredvidljivost jezikovne enote v nekem kontekstu; stilemi se pojavljajo v različnih vrstah oz. tipih diskurza in se realizirajo na različnih jezikovnih ravneh, tako razločujemo grafostileme, fonostileme, leksikostileme, semantostileme, morfostileme, sintaksostileme, tekstostileme (Katnič-Bakaršič 1999: 12). V prispevku se osredotočamo na morfostileme – izvirne avtorske tvorjenke, ki stilnost črpajo iz neobičajne besedotvornomorfemske strukture, in grafostileme, ki stilni učinek ustvarjajo s pomočjo ortografskih in tipografskih prvin.

3.2 Neologija

Neologija je veda, ki se ukvarja z raziskovanjem novih leksemov – neologizmov. S terminom neologizem so največkrat poimenovane besede, ki so nove, vendar pa je pri tem pomembno vprašanje, ali nova beseda vznikla iz a) poimenovalne nuje, se pravi z namenom zapolnitve poimenovalne praznine, ali b) kot priložnostna, stilna vzporednica že obstoječi besedi. Pri opredelitvi neologizmov kot poimenovalno potrebnih besed in priložnostnih, poimenovalno fakultativnih besed se izpostavljata vidik leksikaliziranosti (širša opredelitev) in vidik tvorjenosti (ožja opredelitev). Z vidika leksikaliziranosti je jasno razlikovanje med neologizmom kot besedo, ki je v neki jezikovni skupnosti že lahko sprejeta, a še občutena kot nova, in priložnostnico kot besedo, ki je enkratna in neustaljena tako v slovarju kot v jezikovnem sistemu. Z vidika tvorjenosti pa se po zgledu zahodnoslovanskega jezikoslovja (Buzássyová in Martincová 2003: 262) priložnostnice razmejujejo glede na to, ali nova beseda uresničuje možnosti besedotvornega sistema ali pa besedotvorne zakonitosti namenoma krši. Novotvorjenke, ki so skladne z besedotvornimi pravili, so potencialne in imajo možnost postati ustaljena sestavina jezikovnega leksikona, novotvorjenke, tvorjene po zunajsistemskih tvorbenih vzorcih, pa so trenutne in ostajajo izven slovarja kot priložnostnice. Širši leksikalni vidik seveda ni zanemarljiv, saj lahko status priložnostnic ohranjajo tudi sistemske tvorjenke, ki vznikajo s funkcijo stilnega učinkovanja. Ekspresivnost je prepoznana kot inherentna lastnost priložnostnic (Liptáková 2008: 67), po Ološtiaku (2011: 29) pa ekspresivna motivacija temelji na subjektivnem in emocionalnem v jeziku, kar pomeni, da jezikovni uporabnik v tako besedo (eksplicitno ali implicitno) vnaša subjektivno

stališče. Zaznamovanost leksema lahko izvira iz glasovne, besedotvorne ali pomenske podobe. Besedotvorna motivacija predstavlja tip inherentne ekspresivnosti, ki izhaja iz (1) obstoja ekspresivnih besedotvornih sredstev in postopkov (podstav, obrazil, tvorbenih tipov, besedotvornih pomenov); (2) besedotvornega motivanta (tvorjenke iz ekspresivnih besed); (3) razmerja med besedotvornim in leksikalnim pomenom (Ološtiak 2011: 66). V širšem leksikalnem smislu so torej lahko ekspresivne tako sistemske kot nesistemske tvorjenke. Pri slednjih je znak ekspresije že sama tvorbeni inovativnost, pri prvih pa so nosilci ekspresivnega naboja morfemi. Stilna zaznamovanost še posebej pride do izraza ob neobičajni morfemski kombinatoriki. Priložnostno besedotvorje se pogosto zgleduje po že obstoječih tvorbenih vzorcih oz. novo besedo oblikuje po analogiji z že znanimi besedami. Pri takih tvorjenkah ni zaznamovana besedotvorna podstava niti ni zaznamovano obrazilo, temveč je zaznamovana njuna kombinacija (Logar 2006: 92). Če strnemo, priložnostnico torej razumemo kot besedo, ki je nastala *ad hoc*, glede na pragmatične okoliščine, in je motivirana iz ekspresije. Na osnovi tvorjenosti pa je mogoče razmejiti priložnostne novotvorjenke, ki zaznamovanost realizirajo z neuzualno kombinatoriko morfemskih sestavin, a so zaradi ohranjanja besedotvorne sistemskosti potencialna sestavina slovarja (npr. *krub-ar* ← *tisti+ž*, *ki ima opravka s krubom*, *človekinja* ← *ženski človek*), in priložnostne novotvorjenke, ki se namenoma odmikajo od tvorbenih zakonitosti, zaradi svoje nepredvidljivosti in nesistemskosti pa so brez možnosti zabeleženja v slovar (npr. *banananas* < *banana* + *ananas*, *člopica* < *človek* + *opica*). V književnem besedilu so priložnostnice stilemi.

3.3 Besedotvorje

Z vidika besedotvorne teorije so besede tvorjene ali netvorjene, tvorjenka pa je opredeljena kot »beseda, sestavljena iz besedotvorne podstave in obrazila« oz. kot »pretvorbena varianta določene strukturne oziroma funkcijske skladenjske enote« (Vidovič Muha 2011: 23). Tvorjenke so torej besede, ki jih je mogoče morfemizirati na besedotvorno podstavo in obrazilo ter jim določiti skladenjsko podstavo. Na podlagi predvidljivosti tvorbeno-pretvorbenih postopkov so kot ustaljene, sistemske besedotvorne vrste upoštevane izpeljanke, sestavljenke in zloženke. Izven okvirov sistemskega besedotvorja pa nastajajo nesistemske tvorjenke, ki temeljne besedotvorne zakonitosti zavestno kršijo, saj motiv za njihov nastanek ni poimenovalni primanjkljaj, temveč izhajajo iz težnje po ekspresiji, izvirnosti in izstopanju. Nesistemske tvorjenke imajo torej drugačno funkcijsko vlogo, od

sistemskih tvorjenk pa se ločujejo tudi v tem, da jim ni mogoče določiti skladienske podlage in jih ni mogoče morfemizirati na besedotvorno podlago in obrazilo, hkrati pa sta nepredvidljiva tudi število in besednovrstnost podstavnih besed, ki se združijo v novotvorjenko. Med nesistemske tvorjenke sodijo različni tipi sklopov, kratice, okrnjenke in grafoderivati (Stramljič Breznik in Voršič 2009) kot besede, nastale z izrabo različnih grafičnih možnosti, z ustvarjanjem črkovnih premetank in z iskanjem novih pomenskih delov v besedi s t. i. naivno etimologizacijo (Stramljič Breznik 2010, 2025).

4 Besedotvorna ustvarjalnost v izbranih literarnih delih, nominiranih ali nagrajenih za večernico

Kakor smo že spočetka izpostavili, so priložnostnice pogost element v umetnostnih besedilih za otroke, njihova temeljna vloga pa je stilna obogatitev konkretnega literarnega besedila (Poix 2018). So odraz jezikovne spretnosti, s katero avtor oz. avtorica spodbuja mladega bralca k interpretaciji (Stramljič Breznik 2010: 142). Literati, ki pišejo za otroke, s pridom izkoriščajo tako sistemske kot nesistemske tvorbenne vzorce in ustvarjajo igrive nove besede. V nadaljevanju predstavljamo reprezentativne primere najprej sistemskih in nato nesistemskih novotvorjenk, ki jih najdemo v izbranih literarnih delih, nominiranih za večernico oz. z njo nagrajenih.

V okviru nemodifikacijske sistemske tvorbe je v slovenščini najproduktivnejši in najpogostejši tvorbeni postopek navadna izpeljava. Tudi v analiziranem gradivu se navadne izpeljanke večkrat pojavijo, zaslediti je v največji meri samostalniške izpeljanke iz glagola, npr. *izginjevalec* ← *tisti, ki izgineva* 'povzroči, da kaj izgine', *izmišljač* ← *tisti, ki (si) izmišlja* (Möderndorfer 2002), *smrčalec* ← *tisti, ki smrči* (Möderndorfer 2015), *Jedek* ← *tisti, ki (rad) jé*, *Brundlja* ← *tista, ki brunda*, *Kradka* ← *tista, ki krade*, *Pobrustlja* ← *tista, ki pobrusta* (Štampe Žmavc 2003), *Brenčina* ← *tista, ki brenči* (Rozman Roza 1997), *čofel* ← *tisti, ki čofa* (Rozman Roza 2014), *Frčela* ← *tista, ki frči*, *Prdela* ← *tista, ki prdi* (Gorenc 2019), *divjalo* ← *tisto, ki divja* (Bauer 2011), *pošastenje* ← *to, da se pošasti**² (Štampe Žmavc 2003), *mucanje* ← *to, da se muca** (Makarovič 2009); samostalniške izpeljanke iz samostalnika, npr. *čeljistar* ← *tisti, ki ima čeljst* (Bauer 2002), *Majnice* (Pavček 1996) ← *tiste, ki imajo opranka z majem*, *strahovica* ← *tista, ki ima opranka s strahom*, *strahovičar* ← *tisti, ki ima strahovico** (Rozman

² Z znakom * so označene novotvorjene besede v skladijski podstavi višjestopenjskih tvorjenk.

Roza 1997), *gobak* ← *tisti, ki je podoben gobi* (Štampe Žmavc 2001), *juhar* ← *tisti, ki ima oprava* z juho, *krubar* ← *tisti, ki ima oprava s kruhom*, *trebuhar* ← *tisti, ki ima trebuh*, *Zasnežan* ← *tisti, ki je iz Zasnežja* (Štampe Žmavc 2001); samostalniške izpeljanke iz pridevnika, npr. *Črnjavka* ← *tista, ki je črnjava* (Štampe Žmavc 2001), *Rimanka* ← *tista, ki je rimana* (Štampe Žmavc 1998), *smešenec* ← *tisti, ki je smešen*, *čudenec* ← *tisti, ki je čuden*, *srečenec* ← *tisti, ki je srečen* (Möderndorfer 2015), *velikooki* ← *tisti, ki je velikook** (Rozman Roza 1997), *pravljčinina* ← *to, kar je pravljčino* (Štampe Žmavc 2001), *pošastščina* ← *to, kar je pošastno* (Štampe Žmavc 2003), *valotorsčina* ← *to, kar je valotorsko**, *žinaltinščina* ← *to, kar je žinaltinsko** (Rozman Roza 1997); pridevniške izpeljanke iz samostalnika, npr. *grožnovilčin* ← *ta, ki pripada grožnovilci** (Bauer 2011), *muji* ← *ta, ki pripada muci* (Makarovič 2009), *pošastji* ← *ta, ki pripada pošasti* (Štampe Žmavc 2003), *žlopov* ← *ta, ki pripada žlopu** (Lainšček 1999), *kosovirski* ← *ta, ki je povezan s kosovirjem** (Makarovič 2009), *čarofojski* ← *ta, ki je povezan s čarofojem** (Štampe Žmavc 2001), *človekarski* ← *ta, ki je povezan s človekarjem** (Makarovič 2009), *špurkovski* ← *ta, ki je povezan s špurkom**, *našpurkovski* ← *ta, ki je povezan z našpurkom** (Rozman Roza 1997). Posebno izvirne so glagolske izpeljanke, kot jih zasledimo v pesmih Vinka Möderndorferja, npr. v pesmi *Kako zgleda moj delovni teden* (Möderndorfer 2015: 48) se v ponedeljek *ponedelja*, v petek pa *se petka*, saj se takrat dá petko; v pesmi *Andraž! Takoj domov! Kosilooooooooo!* (Möderndorfer 2019: 63) je mama *mamala*, ata *atal*, bratec *bratal*, babica *babala*, skupaj *so skupali*, Andraža so *andražali*, z dvorišča *dvoriščali*, ko so ga klicali domov, so *domovali*, ker so ga vabili na kosilo, so *kosilali*, Andraž pa se je delal gluhega oz. *se je gluhal*. V manjši meri zasledimo tudi primere prislovnih izpeljank, npr. *pošastkano* ← *tako, da je pošastkan** (Štampe Žmavc 2003). Omeniti velja še tvorjenke iz predložne zveze, npr. *obnebj* ← *to, kjer je ob nebu* (Štampe Žmavc 2001), *Zasnežje* ← *to, kjer je za sneg* (Štampe Žmavc 2001), iz slednje je izpeljana tudi že navedena višjestopenjska tvorjenka s pomenom prebivalca: *Zasnežan*.

Gradivo izkazuje tudi pogostost konverznih izpeljav iz občnega v lastno ime, npr. *Blok* (Praprotnik Zupancič 1999), *Čaplja*, *Delfinček*, *Palačinka* (Tomšič 2000), *Pentljica*, *Rekeljc* (Štampe Žmavc 2003), *Čof* (Rozman Roza 2014) ...

V okviru modifikacijskega sistemskega besedotvorja je zaslediti predvsem modifikacijske izpeljanke s pomenom manjšalnosti/ljubkovalnosti, npr. *coprnička* ← *majhna/ljubka coprnica* (Štampe Žmavc 2001), *čarovnička* ← *majhna/ljubka čarovnica*

(Möderndorfer 2002), *grožnovilca* ← *majbna/ljubka grožnovila** (Bauer 2011), *primadonca* ← *majbna/ljubka primadona* (Svetina 2012), *čudakec* ← *majben/ljub čudak* (Tomšič 2000), *dlačica* ← *majbna dlaka* (Štampe Žmavc 2010), *zaljubljenček* ← *majben zaljubljenec*, *pesmička* ← *majbna pesmica* (Möderndorfer 2015), *življenje* ← *majbno življenje* (Štefan 2022), *človekarček* ← *majben človekar** (Makarovič 2009), *motorinček* ← *majben motorin** (Svetina 2015), *vildriček* ← *majben vilder** (Rozman Roza 1997), *žlopek* ← *majben žlop** (Lainšček 1999); redkeje nastajajo modifikacijske izpeljanke s pomenom večalnosti, npr. *Gobavs* ← *velika goba* (Štampe Žmavc 2001). Prav tako zelo pogosto zasledimo feminative oz. ženski par k moškemu, npr. *človekinja* ← *ženski človek* (Komelj 2006; Makarovič 2009), *človekarica* ← *ženski človekar** (Makarovič 2009), *oblačica* ← *ženski oblak*, *oblakinja* ← *ženski oblak* (Štampe Žmavc 2003), *kosovirka* ← *ženski kosovir** (Makarovič 2009), *špurkica* ← *ženski špurk** (Rozman Roza 1997), *zaljubljenička* ← *ženski zaljubljenček** (Möderndorfer 2015), *Zmajka* ← *ženski zmaj* (Reba 2006), *žlopka* ← *ženski žlop** (Lainšček 1999); tudi maskulative oz. moški par k ženskemu, npr. *coprničnik* ← *moška coprnica* (Štampe Žmavc 2001), *čapljek* ← *moška čaplja* (Möderndorfer 2015), *kaček* ← *moška kača* (Möderndorfer 2019), *gorilež* ← *moška gorila* (Svetina 2015). Med samostalniškimi modifikacijskimi izpeljankami so zanimive tudi novotvorjenke s pomenom stopnjevanosti, poudarjenosti, npr. *človekar* ← *krepek človek* (Makarovič 2009), *motorin* ← *krepek motor* (Svetina 2015), in tudi tvorjenke z obrazilno slabšalno konotacijo, npr. *Ježum* ← *slab jež* (Bauer 2011). Primer izvirne glagolske modifikacijske izpeljanke je npr. tvorjenka *coprnjevati* ← *večkrat coprnjati** (Štampe Žmavc 2001).

Izpostaviti velja še izvirne novotvorjenke, obraziljene z latinskimi priponami, s čimer se aktualizira pomen, vezan na čarovništvo, npr. *Super rumenus plezantus* *čež vse brkatus in nežnus*, *se muzantus drnjobus v naročju Langus* je izvirno čarovniško ime mucka v delu *Muc Langus in čarovnička Gajka* Vinka Möderndorferja (2002). Pripona *-ikus* v imenovanju trojice prijateljev *Trio Golaznikus* Andreja E. Skubica (2018) pa ima drugačno funkcijo: latinska pripona namreč omili negativno konotacijo podstavne besede *golazen* ter vzpostavlja asociacijo na znanstveno nomenklaturu, z neobičajno kombinatoriko podstave in obrazila avtor humorno poimenuje živahno, razposajeno, nekoliko nagajivo otroško družino.

Zanimive so tudi raznolike podredne zloženke, ki so v glavnem samostalniške, npr. *gnilozobec* ← *tisti, ki ima gnile zobe* (Bauer 2002), *Aknožer* ← *tisti, ki žre akne* (Vidmar 1998), *Grozobruh* ← *tisti, ki bruba grozo*, *Ognjebliške* ← *tisti, ki bliska ogenj* (Rozman Roza 2015), *Ognježer* ← *tisti, ki žre ogenj* (Reba 2000), *drekobrbec* ← *tisti, ki brba po dreku* (Komelj 2006), *črnorovnik* ← *tisti, ki ima opravka s črnimi rovi*, *Piložer* ← *tisti, ki žre pite* (Štampe Žmavc 2001), *Mebkošapek* ← *tisti, ki ima mehke šape* (Štampe Žmavc 1998, 2003), *klobukonahod* ← *nahod klobuka* (Möderndorfer 2015); redke so pridevniške zloženke, npr. *sladkosladek* ← *sladko sladek* (Štampe Žmavc 2003). Tvorbeno izvirne pa so tudi glagolske zloženke, ki jih zasledimo v pesmi *Nekoč je živel gospod Klobuk* (Möderndorfer 2015: 114–115) – ko gospod Klobuk dobi »*klobukonahod*«, začne *klobukokibati*, *klobukočibati* in *klobukosmrkati*.

S predvidljivim besedotvornim postopkom sestavljanja največkrat nastajajo glagolske sestavljenke, npr. *docoprati* ← *coprati do* 'končati' (Štampe Žmavc 2003), *odpošastiti* ← *pošastiti od* 'vstran' (Štampe Žmavc 2003), *odšusteti* ← *šusteti od* 'vstran' (Štampe Žmavc 2008), *pričapljati* ← *čapljati pri* 'zraven', *prikrampljati* ← *krampljati pri* 'zraven', *začapljaliti* ← *začeti čapljaliti** (Möderndorfer 2015); pridevniške sestavljenke s pomenom zelo, presegajoče, npr. *preneumen* ← *presegajoče neumen*, *prepackast* ← *presegajoče packast* (Komelj 2006), ali s pomenom nasprotnosti, npr. *neriman* ← *nasprotno od riman* (Štampe Žmavc 2008). V naslovu knjige Andreja Rozmana Roze (2015) pa se pojavita izvirni samostalniški sestavljenki *predpravljica* ← *prvotna pravljica* in *popovedka* ← *kasnejša povedka* (Rozman Roza 2015).

V okviru nepredvidljive, nesistemske tvorbe so v analiziranih književnih besedilih za otroke pogosti sklopi, npr. *Karkoližeste* ← *kar koli že ste*, *Polmačkapolpes* ← *pol mačka pol pes* (Möderndorfer 2002), *Zatuliveter* ← *zatuli veter* (Bauer 2011), *kajmebriga* ← *kaj me briga* (Svetina 2015). Še pogostejši so sklopi prekrivanke, tj. tip tvorjenk, ki nastaja s krnjenjem in sklapljanjem dveh (redkeje tudi več) samostojnih besed, ki so na določenem mestu lahko izrazno prekrivne, pri čemer pa je pomembno, da prekrivanka ohranja pomensko prepoznavnost in da se stopnja krnitve posameznih podstavnih besed prilagaja izgovorljivostnim možnostim v jeziku (Sicherl in Žele 2018: 76), le tako je namreč lahko stilno učinkovita. V izbranem gradivu zasledimo npr. *Pranljevč* ← *pravljica + kraljevč*, *Pravljična* ← *pravljica + kraljična*, *Lunajek* ← *Luna + pajek*, *Kožana* ← *koža + Rožana*, *Srbnelij* ← *srbljivi + Kornelij* (Štampe Žmavc 2001), *čarofej* ← *čarodej + fej*, *sneždalje* ← *snež(ne) + dalje* (Štampe

Žmavc 2001), *snežptica* ← *snež(na)* + *ptica* (*Štampe Žmavc* 2010, 2022), *snežroža* ← *snež(na)* + *roža* (*Štampe Žmavc* 2008, 2010), *prcoperduš* ← *pr(i)* + *coper(nikovi)* *duš(i)*, *prmojkrščenzmajduš* ← *pr(i)* *moj(i)* *krščen(i)* *zmaj(evski)* *duš(i)* (*Štampe Žmavc* 2003), *zmajelada* ← *zmaj* + *čokolada* (Reba 2000), *tevefon* ← *teve* + *telefon* (Rozman Roza 1997), *rimužina* ← *rima* + *limužina*, *črkolažen* ← *črka* + *golažen*, *čebulasen* ← *čebula* + *česen*, *česenbula* ← *česen* + *čebula*, *pomarelicanča* ← *pomaranča* + *marelica*, *banananas* ← *banana* + *ananas*, *čokoladja* ← *čokolada* + *ladja* (Rozman Roza 2019), *žložast* ← *žlop** + *pošast* (Lainšček 1999), *Košast* ← *košata* + *pošast*, *medvedinar* ← *medved(ji)* + *dinar* (*Štampe Žmavc* 2003), *kosovir* ← *kosmat* + *skovir* (Makarovič 2009), *kosovikati* ← *kosovir* + *skovikati* (Makarovič 2009), *čaromat* ← *čar(obni)* + *avtomat*, *metlomat* ← *metla* + *avtomat* (*Štampe Žmavc* 2016), *Cicibelica* ← *ciciban* + *čebelica* (Rozman Roza 2015), *Ježni* (*Ježum*) ← *ježni* + *jež* (Bauer 2011).

Zelo blizu tovrstnim novotvorjenkam so besedotvorne analogije oz. tvorjenke, ki nastajajo s postopkom modeliranja, pri čemer tvorjenka izkorišča obstoječi model domače ali prevzete (ne)tvorjenke, ki ji z novo sestavino nadomesti tisti del, s pomočjo katerega lahko aktualizira nov pomen (Stramljič Breznik 2010: 149), npr. *mačkositer* ← *bejbisiter*, angl. *babysitter* (Möderndorfer 2002), *sredikura* ← *sreda* + *manikura*, *šalobol* ← *zobobol*, *glavobol* (Möderndorfer 2015), *mačjederec* ← *konjederec* (*Štampe Žmavc* 1998), *trotarija* ← *bedarija*, *krtnar* ← *vrtnar*, *žabodej* ← *čarodej*, *kravjavič*, *žabjavič* ← *kraljavič* (*Štampe Žmavc* 2001), *precoprati* (*si pot*) ← *prekrižati* (*si pot*) (*Štampe Žmavc* 2003), *Čarimatika* ← *matematika* (*Štampe Žmavc* 2016), *zmajkelja* ← *zajkelja* (Reba 2000).

Na tem mestu velja posebej izpostaviti poimenovanja (glavnih in stranskih) literarnih likov, tvorjena s sklapljanjem ali po analogiji že znanih imen. V knjigi *Zmajček Bim in Bimbi* (Reba 2000) avtorica s sklapljanjem preoblikuje vsakdanja lastna imena na *M* v »zmajске« različiце, npr. *Zmarjetka*, *Zmartin*, *Zmiša*, *Zmarko*, *Zmilan*, *Zmajda*. Igrivo je tudi ime *Zmago*, ki etimološko izhaja iz besede *zmaga*, v omenjenem literarnem besedilu pa je *Zmago* zmaj, ki se rad pretepa in dela zgago (Reba 2000). Po analogiji (npr. *z Miroslav*, *Ijudmila*) so velikokrat tvorjene imenske zloženke, kot so *Zmajeslav* (Reba 2000), *Vodoslav* (Rozman 2014), *Slavoslav* (Rozman Roza 2015), *Lomastislav* (*Štampe Žmavc* 2003), *Ježumila* (Bauer 2011), *Zemljomila* (Rozman Roza 2014) ipd. Analogija na osnovi blizuzvočnosti je opazna npr. v primeru igrivega priimka *Plesnički* (*Štampe Žmavc* 2003), nanaša se pravzaprav na plesnega učitelja, ki se piše

Kapricki, iz tega priimka pa je prav tako prepoznati jezikovno igrivost, če razpoznamo motivacijo v besedi *kaprica* (po SSKJ 'kar kaže, izraža pretirano zahtevnost ali samovoljnost, trmo'). Primer okrnjenke (*elek-tron-ski*), ki je ljubkovalnomanjšalno obrazljena, po analogiji z imeni, kot je npr. Franci, je ime *Tronci* – tako je ime namišljenemu prijatelju glavnega junaka Izidorja v istoimenski knjigi Nataše Konc Lorenzutti (2021). Osamljeni deček Izidor si, ker mu starši ne želijo kupiti zelenih stvari, sam izdela elektronske naprave, npr. računalnik in pametni telefon, preko katerega se pogovarja s Troncijem.

Ravno tako tvorbeno inovativna so imena fiktivnih dežel s pripono *-ija*, kot npr. *Abrakadabrija* (Praprotnik Zupančič 1999), *Kokodakija* (Rozman Roza 1997), *Kosovirija* (Makarovič 2009), *Žlopanija* (Lainšček 1999). Izvirne so tudi zloženske analogije, npr. *Pošastigrad* (Štampe Žmavc 2003).

Kombinacija črk in števil v besedi je zelo pogosta in prepoznavna značilnost zlasti digitalne komunikacije s težnjo po jezikovni gospodarnosti, velikokrat pa se pojavlja tudi kot stilno sredstvo, s katerim želi avtor ali avtorica pritegniti bračve pozornost, upočasniti branje in bralca spodbuditi k »dešifriranju« besede. Primer tovrstnih grafoderivatov najdemo npr. v besedilu *Vse na 1/2 in vse za 100nj* Petra Svetine (2012: 62), ki se domiselno z jezikom igra tako, da z matematičnim zapisom $\frac{1}{2}$ in s številom 100 nadomešča posamezne dele besed z enakim črkovnim zaporedjem (pol in sto). Kratka zgodba se začne takole: »V tejle zgodbi bi lahko na 100pali $\frac{1}{2}$ ž ali $\frac{1}{2}$ ona, vater¹/zistka ali Na¹/zeon ali kak $\frac{1}{2}$ jski kralj.« V nadaljevanju pa se pojavijo še naslednji grafoderivati: *pre100l*, $\frac{1}{2}$ je, $\frac{1}{2}$ niti, $\frac{1}{2}$ kovnik, *100pil*, $\frac{1}{2}$ arni, $\frac{1}{2}$ t, $\frac{1}{2}$ zgodba, $\frac{1}{2}$ ovičar, $na\frac{1}{2}$.

Zanimivi so tudi primeri novotvorjenk, ki imajo pomen (kontekstualno) aktualiziran na osnovi vnašanja onomatopejskih medmetov, ki posnemajo oglašanje živali; v kratki zgodbi *Čudežno seme* (Praprotnik Zupančič 1999: 19) sova prepričuje prijateljico, da je »...jubuhuuuha dohuuusti, bobuuuljša, če dabuuuš, vahuuunjo, mahuuulo, mahuuuhuuu...«, preglaši pa jo že polh, ki kriči: »...nezvickaj velizvickih orezvickhov sezvickem, nazvickšell! Priplezvickaj k mezvickeni ...«, za drevesi pa se zasliši brundajoč glas: »Brundabilda, zabrundakaj mi nidabrundasi dabrundanes skubrundabala kobrundasila?« in nato odgovor: »Nibrundasem vedebrundala, da boš tabrundako hibrundatro pribrundašel dobrundamov!« Avtorica Lilijana Praprotnik Zupančič (1999) v posamezne besede vstavlja posnemovalne medmete *huuu* (za sovo), *zvick*(*k*) (za polha), *brunda* (za medveda), s čimer ponazori govor živali in bralca neposredno povabi, da razvozla,

kaj so se živali na kresno noč pogovarjale. Onomatopejske prvine tipografsko niso izpostavljene, pojavijo pa se lahko na začetku (npr. *Brundabilda*), sredi (npr. *nezpickaj*) ali koncu besed (npr. *mahuuubuuu*). Podobne primere zasledimo npr. tudi v pesmi *FEbrrrUAR* (Rozman Roza 2019: 22) – v tvorjenkah *brrrrrrrrrki*, *brrrrrrrrrada* je s ponavljanjem črke r izražen mraz. Medmet *brrr* je v besedo *februar* stilistično vpet že v naslovu pesmi in je tudi tipografsko izpostavljen, s čimer se tvorjenka umešča h grafoderivatom z besedotvornega in grafostilemom z lingvostilističnega vidika. Soroden primer je novotvorjenka *lepJanilo*, ki jo beremo v pesmi *Ne skači v besedo* (Rozman Roza 2019: 44) – prav to v pesmi stori Jan, ki namreč »skoči v besedo« *lepilo*, le-to pa se v hipu spremeni v *lepJanilo*. Grafoderivat z ortografsko sestavino je najti v slikanici *Muc Mehkošapek* (Štampe Žmavc 1998), in sicer je to novotvorjenka *nes-miseln*, v kateri je uporabljen vezaj kot pomenotvorno sredstvo – tvorjenko *nesmiseln* 'brez smisla' razmeji na nemorfemski meji tako, da izpostavi besedo *miseln* in na ta način aktualizira pomen – upoštevajoč sobesedilo, prepesnitve gospodične Rimanke tako niso zgolj nesmiselne, temveč tudi niso miselne (pravilne, logične). Vezaj kot grafemsko sredstvo se pojavi tudi v lastnoimenski novotvorjenki *Kradi-mir* (Štampe Žmavc 2001) in tudi vizualno posebej izpostavi, da je *Kradi-mir*, ker krade mir.

Poseben tip grafoderivatov so anagrami ali besede premetanke, kot npr. *Čolgdas* ← *dolgčas* (Kvartič 2023), zasledimo jih tudi v slikanici *Žlopi* (Lainšček 1999). *Žlop* (kakor se z zadnje smeri prebere beseda *polž*) ima to lastnost, da je nasprotno od polža najhitrejšje in najbolj brbljavo bitje pod soncem.

Med priložnostnimi tvorjenkami so tudi t. i. besede brez etimološkega pomena, čeprav kdaj zaradi dodajanja obrazilnih morfemov dajejo vtis, da ga imajo, npr. *štramfelj* (Makarovič 2009). Veliko takšnih primerov novotvorjenk zasledimo v fantastični pripovedi *Skrivnost špurkov* Andreja Rozmana Roze (1997): *špurk*, *našpurk*, *galb*, *kulimencija*, *prandulja*, *varjakla*, *vilder*, *Valotor*, *Zinaltinec* ...

5 Zaključek

Nagrada večernica je prestižna slovenska literarna nagrada za najboljše izvirno otroško in mladinsko leposlovno delo. Nagrajena in tudi nominirana dela v tridesetletni tradiciji podeljevanja nagrade so vzor kakovosti sodobne otroške in mladinske književne umetnosti, pomemben vidik njihove kakovosti pa predstavlja

tudi jezikovna raven besedil, ki jo zaznamujeta ustvarjalna raba jezikovnih sredstev in visoka stopnja jezikovne ozaveščenosti. V prispevku smo se osredinili na besedotvorno ustvarjalnost in predstavili primere priložnostnih novotvorjenk iz izbranih del večerničnega opusa. V analiziranem gradivu je zaslediti širok nabor raznovrstnih priložnostnic, tvorjenih po različnih sistemskih in tudi nesistemskih besedotvornih vzorcih – prav odmik od pričakovanega največkrat ustvarja poseben estetski učinek. Potrdi se, da so umetelne tvorbenne stvaritve nadvse pogosta stilotvorna prvina kakovostnega literarnega ustvarjanja za otroke, duhovito poigravanje z jezikom, ki mladega bralca vabi k razmisleku o jeziku, o zvenu in pomenu, pa pomembno prispeva k razvijanju in krepitvi recepcijskih, literarnih in ne nazadnje tudi jezikovnih zmožnosti mladih bralcev.

Viri

- Jana BAUER, 2002: *Izginjemalec čarovnic*. Ljubljana: Vodnikova založba.
- Jana BAUER, 2011: *Grozgovorca v Hudi hosti*. Ljubljana: Sodobnost International.
- Boštjan GORENC, 2019: *Si že kdaj poskusil Luno?* Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Miklavž KOMELJ, 2006: *Zverinice*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Feri LAINŠČEK, 1999: *Žlopi*. Ljubljana: Prešernova družba.
- Nataša KONC LORENZUTTI, 2021: *Tronci*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Ambrož KVARTIČ, 2023: *Rimana kaša*. Dob: Miš.
- Svetlana MAKAROVIČ, 2009: *Mi, kosovirji*. Dob pri Domžalah: Miš.
- Vinko MÖDERNDORFER, 2002: *Muc Langus in čarovniška Gajka: vesele dogodivščine popolnoma navadnega mucka Mikija. Za vse otroke in druge odrasle*. Ljubljana: Mladika.
- Vinko MÖDERNDORFER, 2015: *Pesmi in pesmičice*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Vinko MÖDERNDORFER, 2019: *Babica za lahko noč*. Dob: Miš.
- Tone PAVČEK, 1996: *Majnice: fulaste pesmi*. Ljubljana: Mladika.
- Lilijana PRAPROTNİK ZUPANČIČ, 1999: *Resnične pravljice in pripovedke*. Ljubljana: Mladika.
- Matea REBA, 2000: *Zmajček Bim in Bimbi*. Kamnik: Reba.
- Andrej ROZMAN ROZA, 1997: *Skrivnost špurkov*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Andrej ROZMAN ROZA, 2015: *Predpravljice in popovedke*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Andrej ROZMAN ROZA, 2019: *Rimuzine in črkolazen*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Andrej E. SKUBIC, 2018: *Trio Golaznikus 2: Babi nima več telefona*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Peter SVETINA, 2012: *Ropotarna*. Dob pri Domžalah: Miš.
- Peter SVETINA, 2015: *Kako zorijo ježevci*. Dob: Miš.
- Bina ŠTAMPE ŽMAVC, 1998: *Muc Mehkošapek*. Ljubljana: EPTA Založba najlepših slikanic.
- Bina ŠTAMPE ŽMAVC, 2001: *Ukradene sanje*. Grosuplje: Mondena.
- Bina ŠTAMPE ŽMAVC, 2003: *Pogašeni zmaj*. Ljubljana: EPTA Založba najlepših slikanic.
- Bina ŠTAMPE ŽMAVC, 2008: *Vprašanja srca*. Maribor: Obzorja.
- Bina ŠTAMPE ŽMAVC, 2010: *Roža v srcu*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Bina ŠTAMPE ŽMAVC, 2016: *Čarimatika*. Maribor: Pivec.
- Bina ŠTAMPE ŽMAVC, 2022: *Skrinjica sinjega maka*. Maribor: Založba Pivec.
- Anja ŠTEFAN, 2022: *Drobtine iz mišje doline*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Marjan TOMŠIČ, 2000: *Katka in Bunkec*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Janja VIDMAR, 1998: *Aknožer*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Literatura

- Milena Mileva BLAŽIČ, 2013: Jezik v sodobni slovenski mladinski književnosti 1980–2010. Ur. Andreja Žele. *Družbena funkcijnost jezika (vidiki, merila, opredelitve)*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 71–76. <https://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/10/32-Blazic.pdf>
- Klára BUZÁSSYOVÁ, Olga MARTINCOVÁ, 2003: Neuzuální slovotvorba v západoslovanských jazycích. Ingeborg Ohnheiser (ur.). *Komparacija współczesnych języków słowiańskich*. Opole: Uniwersytet Opolski. 262–275.
- Helga GLUŠIČ, 1993: Oblikovne značilnosti slovenske mladinske proze. Ur. Miran Hladnik. 29. *seminar slovenskega jezika, literature in kulture: Zbornik predavanj*. Ljubljana: Center za slovenščino kot tuji ali drugi jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete. 191–197.
- Dragica HARAMIJA, 2021: Vrednotenje otroške in mladinske književnosti za branje v izobraževalnem prostoru. *Otrok in knjiga* 48/111. 16–31. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-HX5B831V>
- Dragica HARAMIJA in Janja BATIČ, 2013: *Poetika slikanice*. Murska Sobota: Franc-Franc.
- Dragica HARAMIJA, 2017: Književnost v predšolskem obdobju. Ur. Dragica Haramija. *V obljemu besed*. Univerza v Mariboru: Univerzitetna založba, Pedagoška fakulteta. 23–29. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/268>
- Stjepan HRANJEC, Drago UNUK, 2009: Jezikovna inovativnost sodobne hrvaške in slovenske otroške poezije. *Otrok in knjiga* 36/74. 26–35.
- Hans Robert JAUSS, 1978: *Estetika recepcije*. Beograd: Nolit.
- Marina KATNIČ-BAKARŠIČ, 1999: *Lingvistička stilistika*. Budapest: Open Society Institute.
- Sylvia KLOS, 2021: Cognitive development and humor processing in children – how knowledge on children's capacity to detect and interpret humor can support the translator in the translation process. *Studia Translatoria* 12/7. 93–107. http://www.studia-translatorica.pl/articles/12/07_klos.pdf
- Marjana KOBE, 1987: *Pogledi na mladinsko književnost*. Ljubljana: Mladinska knjiga. (Zbirka Otroci in knjiga).
- Metka KORDIGEL, 1991: Bralni razvoj, vrste branja in tipologija bralcev. *Otrok in knjiga* 18/31. 5–21. <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-6XBUCLUD/2f3fc372-c8ad-48aa-8045-eba926f06e93/PDF>
- Metka KORDIGEL, 1997: Književna vzgoja v vrtcu ali česa naj se o književnosti naučijo otroci v otroškem vrtcu. *Jezik in slovstvo* XXXII/4–5. 147–158. <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-FQ8018ID/4cf0ff8e-33bb-4b89-9775-79aec21177ce/PDF>
- Janko KOS, 2001: *Literarna teorija*. Ljubljana: DZS.
- Helena KUSTER, 2013: *Izbrane teme iz besediloslovja, stilistike in pragmatike slovenskega jezika*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- L'udmila LIPTÁKOVÁ, 2000: *Okazionalizmy v hovorenej slovenčine*. Prešov: Náuka.
- Nataša LOGAR, 2006: Stilno zaznamovane nove tvorjenke – tipologija. *Slavistična revija, posebna številka. Slovensko jezikoslovje danes*. 87–101.
- Vesna MIKOLIČ in Diana KOŠIR, 2024: Sočasno poučevanje jezika in književnosti ob kanonski mladinski literaturi v drugem triletnju osnovne šole. *Jezik in slovstvo* 69/3. 61–77.
- Martin OLOŠTIAK, 2011: *Aspekty teórie lexikálnej motivácie*. Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- Breda POGORELEC, 2011: Stilistika slovenskega knjižnega jezika. *Jezikoslovni spisi II*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Cécile POIX, 2018: Neology in children's literature: A typology of occasionalisms. *Lexis. Journal in English Lexicology* 12, 1–23. <https://journals.openedition.org/lexis/2111>
- Igor SAKSIDA, 1994: *Mladinska književnost med literarno vedo in književno didaktiko*. Maribor: Obzorja.

- Eva SICHERL, Andreja ŽELE, 2018: Prekrivanke v slovenščini z vidika vpliva angleškega jezika. *Jezik in slovnica*, 63(1), 75–88. <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-4XK07PN2/fe5544fa-8c7d-4cd3-9647-0252c06dc032/PDF>
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja. www.fran.si.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2010: *Tvorjenke slovenskega jezika med slovarjem in besedilom*. Maribor: Filozofska fakulteta, Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti. (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 71).
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2025: Križemkraž po avtorskih tvorjenkah v mladinskih delih Bine Štampe Žmavc. *Preučevanje otroške in mladinske književnosti* [Elektronski vir]. Ur. Dragica Haramija. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/936>
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, Ines VORŠIČ, 2009: Grafoderivati v tiskanih oglasih. *Teorija in praksa* 46/6, 826–838. <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-BX59Z3RH>
- Drago UNUK, 2013: Stilizacija. *Revija za elementarno izobraževanje* 6/2/3. 115–139. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-MJBKZMJ1>
- Ada VIDOVIČ MUHA, 2011: *Slovensko skladiščno besedotvorje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. Razprave Filozofske fakultete.

O avtorici

Ines Voršič je docentka na Oddelku za razredni pouk Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. Njeno raziskovalno delo je usmerjeno na slovenski jezik, zlasti na področje leksikologije, besedotvorja in razvijanje jezikovnih zmožnosti otrok.